

POMOC OBETIAM

- trestných činov -

Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky
vytvorilo **informačné kancelárie**
pre **obete trestných činov**.

V ktorých mestách nás nájdete?

Ak sa cítite byť obeťou, sú Vám **BEZPLATNE** a **DISKRÉTNĚ** poskytnuté základné informácie a usmernenie a sprostredkovaná odborná pomoc v oblasti:

- psychologického poradenstva
- sociálneho poradenstva
- právnej podpory a usmernenia.

Medzi **ZÁKLADNÉ VYBRANÉ PRÁVA** obeť patrí aj:

- právo byť vypočutý,
- právo, aby sa s Vami zaobchádzalo s úctou, rešpektom a citlivo,
- právo na odbornú pomoc,
- právo na informácie v zrozumiteľnej forme,
- právo na odškodnenie.

Usmerníme Vás ako postupovať pri ochrane svojich práv a na koho sa obrátiť.

<https://prevenciakriminality.sk>

ZODPOVEDNOSŤ ZA NEOZNÁMENIE A NEPREKAZENIE TRESTNÉHO ČINU

Zodpovednosť za neoznámenie a neprekazenie trestného činu

Štátne orgány, vyššie územné celky, obce a iné právnické osoby sú povinné bez meškania oznamovať orgánom činným v trestnom konaní skutočnosti nasvedčujúce tomu, že bol spáchaný trestný čin. Porušenie tejto povinnosti môže byť napríklad v prípade štátneho zamestnanca považované za neplnenie si povinností. Pri neoznámení alebo neprekazení niektorých trestných činov však môže nastúpiť aj trestnoprávna zodpovednosť jednotlivca, ktorý sa hodnoverným spôsobom dozvedel o tom, že niekto iný spáchal, pripravuje alebo pácha trestný čin.

Táto informačná brožúra vznikla v úzkej spolupráci viacerých partnerov – odboru prevencie kriminality kancelárie ministra vnútra Slovenskej republiky, Koordinačno-metodického centra pre prevenciu násillia na ženách a odboru kriminálnej polície Prezídia Policajného zboru. Jej zámerom je informovať o dôležitej povinnosti zamestnancov, ale aj bežných občanov, ktorá im vyplýva z trestnoprávnych predpisov, v prípade ak sa oboznámia s trestnou činnosťou. Zároveň sa v brožúre nachádzajú aj odporúčania, ako ďalej postupovať po oboznámení sa s trestnou činnosťou, ale aj bližšie informácie o tom, aké následky hrozia v prípade nesplnenia si povinnosti oznámenia trestnej činnosti zodpovedným orgánom alebo jej neprekazenia. V prípade, ak ste sa sami stali obeťou trestného činu, v závere brožúry vás nasmerujeme na inštitúcie a subjekty poskytujúce pomoc a odborné služby obetiam.

odbor prevencie kriminality
kancelárie ministra vnútra SR

Rozsah zodpovednosti?

Je dôležité mať na pamäti, že odhaľovanie trestných činov, zisťovanie ich páchatelov a vyšetrovanie je úlohou Policajného zboru, resp. **orgánov činných v trestnom konaní** (*policajt, prokurátor*).

Rozhodovať o vine a treste páchatela je v kompetencii súdov. Povinnosť oznámiť či prekaziť trestný čin plníme na základe toho, že sme sa hodnoverným spôsobom dozvedeli o tom, že trestný čin, na ktorý sa vzťahuje povinnosť oznámenia či prekazenía, iný spáchal, pripravuje alebo ho pácha. Nie je pritom našou úlohou zbierať dôkazy. Je však našou povinnosťou poskytnúť súčinnosť orgánom činným v trestnom konaní a súdu pri plnení ich úloh, ktoré súvisia s trestným konaním.

Môže ísť napríklad o situáciu, ak si orgán činný v trestnom konaní alebo súd na základe uskutočneného oznámenia dožiada poskytnutie ďalších informácií alebo účasti na úkonoch, ktoré môžu byť významné z hľadiska trestného konania (*napríklad údaje o podozrivej alebo poškodenej osobe, povinnosť dostaviť sa na výsluch na základe predvolania, informácie o opatreniach, ktoré boli vo vzťahu k obeti poskytnuté a pod*).

Za **neoznámenie** alebo **neprekazenie** ktorých trestných činov sme trestne zodpovední?

Trestná zodpovednosť hrozí za **neoznámenie** alebo **neprekazenie zločinov**, na ktoré zákon č. 300/2005 Z. z. Trestný zákon (*ďalej len „Trestný zákon“*) ustanovuje **trest odňatia slobody s hornou hranicou najmenej desať rokov alebo niektorý z trestných činov korupcie**.

Zločinom je úmyselný trestný čin, za ktorý Trestný zákon v osobitnej časti ustanovuje trest odňatia slobody s hornou hranicou trestnej sadzby prevyšujúcou päť rokov, a to aj v prípade, ak je takáto horná hranica trestnej sadzby uvedená v prísnejšej skutkovej podstate prečinu a k jeho spáchaniu došlo úmyselne. Aj trestné činy, pre ktoré v základnej skutkovej podstate zákonodarca ustanovil nižšiu hornú hranicu trestu odňatia slobody ako desať rokov, môže páchatel spáchať **závažnejším spôsobom konania** či so **závažnejším následkom**. Preto väčšina trestných činov obsahuje aj kvalifikované skutkové podstaty, pri ktorých Trestný zákon ustanovuje vyššie dolné a horné sadzby trestu odňatia slobody oproti základným skutkovým podstatám.

Pri posudzovaní závažnosti konania páchatela, a teda aj trestnosti skutku je potrebné zväziť napríklad aj závažnosť následku, t. j. **výšku škody** alebo **závažnosť ujmy na zdraví** či **smrť, závažnosť spôsobu konania** (*spáchanie skutku s použitím zbrane, lsti, násillia alebo hrozby násillia či ťažkej ujmy, zneužitím tiesne a i.*), **priznanie vyššej ochrany poškodenej osoby** na základe jej postavenia (*napríklad príslušnosť k profesii, postavenie v trestnom konaní a i.*), stavu (*napríklad tehotenstvo, choroba, odkázanosť a i.*) alebo veku (*dieťa, osoba vyššieho veku*), alebo či bol skutok spáchaný v rámci **nebezpečného zoskupenia osôb** (*napríklad zločinecká skupina, teroristická skupina*), alebo bol spáchaný z **osobitného motívu** (*napríklad pomsta, sexuálne motivované konanie páchatela alebo nenávisť na základe skutočnej alebo domnenej príslušnosti osoby či skupiny osôb, voči ktorým smerovalo konanie k rase, národu, národnosti, etnickej skupine, alebo ich skutočného alebo domnelého pôvodu, farby pleti, pohlavia, sexuálnej orientácie, politického presvedčenia alebo náboženského vyznania*).

Aké skutočnosti sú rozhodujúce?

Rozhodujúce je to, že sme sa hodnoverným spôsobom dozvedeli, že:

- iný spáchal takýto trestný čin (*povinnosť oznámiť trestný čin*);
- iný pripravuje alebo pácha takýto trestný čin (*povinnosť prekaziť trestný čin*);

Hodnovernosť informácií môžeme posúdiť s ohľadom na osobu, od ktorej sme sa informácie dozvedeli a s ohľadom na skutočnosti, ktoré uvádza. Pokiaľ na základe analýzy toho, čo nám je známe, prídeme k záveru, že mohol byť spáchaný, je páchaný, alebo prebieha príprava na trestný čin, pre ktorý platí povinnosť jeho oznámenia alebo prekazená, máme povinnosť konať.

Mám povinnosť konať za každých okolností?

Trestná zodpovednosť za neoznámnie alebo neprekazenie trestného činu má hranice. Existujú okolnosti (*tzv. exculpačné dôvody*), ktoré ju vylučujú a naše konanie nebude trestné, ak:

- nemôžeme oznámenie urobiť bez toho, že by sme seba alebo blízku osobu uviedli do nebezpečenstva smrti, ublíženia na zdraví, inej závažnej ujmy alebo trestného stíhania;
- nemôžeme trestný čin prekaziť bez značných ťažkostí alebo bez toho, že by sme seba alebo blízku osobu uviedli do nebezpečenstva smrti, ťažkej ujmy na zdraví, inej závažnej ujmy alebo trestného stíhania. Ak ale ide o trestný čin, za ktorý Trestný zákon umožňuje uložiť trest odňatia slobody na doživotie, máme povinnosť prekaziť ho aj vtedy, ak by sme tým blízku osobu uviedli do nebezpečenstva trestného stíhania.

Poznámka

Povinnosť oznámiť trestný čin sa nevzťahuje na svedecké tajomstvo alebo tajomstvo informácie, ktorá bola zverená osobe poverenej pastoračnou činnosťou ústne alebo písomne pod podmienkou mlčanlivosti.

Zodpovedné za neoznámnie trestného činu nie sú ani osoby, ak sú viazané povinnosťou mlčanlivosti na základe zákona (*napríklad advokáti alebo zdravotnícki pracovníci*). **Povinnosť prekaziť trestný čin** sa nevzťahuje na svedecké tajomstvo (*t. j. povinnosť prekaziť trestný čin nemajú duchovní, ale len ak sa o ňom dozvedeli počas spovede*).

Zároveň sa povinnosť oznámiť, resp. prekaziť trestný čin a v nadväznosti na to zodpovednosť za neoznámnie alebo neprekazenie trestného činu **vzťahuje na trestné činy, ktoré boli spáchané úmyselne, nie na trestné činy spáchané z nedbanlivosti** (*napríklad, ak vodič dopravného prostriedku spôsobil smrť inej osobe, pričom auto šoféroval pod vplyvom návykovej látky*). Posudzovať to, či konanie bolo úmyselné alebo bol trestný čin spáchaný z nedbanlivosti, je však už úlohou orgánov činných v trestnom konaní.

Ako si riadne a včas splním povinnosť oznámenia a prekazenia trestného činu?

Oznámiť skutočnosti nasvedčujúce tomu, že bol spáchaný trestný čin je potrebné spraviť **bezodkladne na ktoromkoľvek útvare Policajného zboru** (t. j. *obvodné oddelenie Policajného zboru, okresné riaditeľstvo Policajného zboru, krajské riaditeľstvo Policajného zboru alebo odbor kriminálnej polície, oddelenie hraničnej a cudzineckej polície a pod.*) alebo **prokuratúre**. Oznámenie môžeme urobiť písomne, ústne do zápisnice, telegraficky, telefaxom, elektronickými prostriedkami. Podanie urobené telegraficky, telefaxom alebo elektronickými prostriedkami bez kvalifikovaného elektronického podpisu je nutné potvrdiť, či už písomne alebo ústne do troch pracovných dní.

V oznámení je potrebné najmä **pravdivo opísať skutočnosti, na základe ktorých sa domnievame, že mohol byť spáchaný trestný čin** a uviesť vlastné kontaktné údaje pre prípadnú ďalšiu komunikáciu s orgánmi činnými v trestnom konaní. V oznámení nie je potrebné právne kvalifikovať trestný čin. Posúdenie obsahu oznámenia a právnej kvalifikácie skutku ako trestného činu podľa príslušných ustanovení Trestného zákona je v kompetencii orgánov činných v trestnom konaní. Pokiaľ máme obavy, že by oznámenie našej totožnosti ohrozovalo náš život alebo zdravie, môžeme požiadať, aby sa naše osobné údaje neuvádzali v spise. O tom, či sú tieto obavy opodstatnené, rozhodne prokurátor. Orgány činné v trestnom konaní sú povinné vybavovať aj anonymné podania, ak z nich vyplývajú konkrétne poznatky o trestnej činnosti.

Osoba, ktorá bola poškodená trestným činom (*obet*), je zároveň v trestnom konaní aj v postavení svedka s príslušnými právami a povinnosťami. Trestné oznámenie nemusí podať poškodená osoba. **Trestné oznámenie môže podať aj iná osoba, ktorá sa o trestnom čine dozvedela.** V prípade, ak nie sme v postavení poškodeného my, ale sme vlastnými zmyslami vnímali skutok, na základe ktorého usudzujeme, že mohol byť spáchaný trestný čin, môžeme byť v priebehu vyšetrovania predvolaní na políciu za účelom podania svedeckej výpovede.

Prekaziť prípravu alebo páchanie trestného činu sme povinní osobne alebo prostredníctvom inej spôsobilé osoby, alebo príslušného orgánu (*napríklad privolaním polície*). Našu povinnosť prekaziť trestný čin si splníme aj jeho **včasným oznámením na ktoromkoľvek útvare Policajného zboru alebo prokuratúre.**

Aký hrozí trest za neoznámenie alebo neprekazenie trestného činu?

Za oba trestné činy hrozí **trest odňatia slobody až na tri roky.**

Výber niektorých trestných činov podľa Trestného zákona (TZ), pri ktorých prichádza do úvahy trestná zodpovednosť za ich neoznámenie alebo nepreukázanie

Nižšie uvádzame **prehľad vybraných trestných činov, pri ktorých prichádza do úvahy trestná zodpovednosť za ich neoznámenie alebo nepreukázanie**. Tento zoznam, na jednej strane aj z dôvodu rozsiahlosti samotného Trestného zákona, a na strane druhej obmedzeného priestoru v tejto brožúre, nie je úplný a vychádza najmä zo skúseností zamestnancov štátnej správy, ktorí v rámci svojej pracovnej činnosti môžu prísť alebo prichádzajú do kontaktu s obeťami trestných činov. Skutkové podstaty trestných činov s príslušnými trestnými sadzbami sú však už uvedené v osobitnej časti Trestného zákona.

Zároveň, pri niektorých trestných činoch uvádzame aj modelové situácie, ktorých okolnosti môžu nasvedčovať spáchanie príslušného trestného činu. Ako však bolo konštatované v úvode materiálu, laicky nie je možné odhadovať právnu kvalifikáciu skutku ako trestného činu. Rozhodovať o tom, či došlo k naplneniu skutkovej podstaty trestného činu, je v kompetencii orgánov činných v trestnom konaní a vysloviť verdikt o vine a treste páchatela je v kompetencii súdu. V niektorých prípadoch môže súd tiež rozhodnúť o tom, že skutok, pre ktorý bola podaná obžaloba, nie je trestným činom. Z dôvodu zjavnej právnej náročnosti problematiky tiež uvádzame, že nižšie uvedené konanie môže byť za pridružených iných alebo doplnených okolností, charakteristík osôb, prípadov kvalifikované aj ako iný trestný čin.

KATEGÓRIA

Trestné činy proti životu

- ➔ **úkladná vražda** (§ 144 TZ)
- ➔ **vražda** (§ 145 TZ)
- ➔ **zabitie** v dôsledku úmyslu spôsobiť ťažkú ujmu na zdraví (§ 147 TZ)
- ➔ **zabitie** v dôsledku úmyslu ublížiť na zdraví za okolností podmieňujúcich vyššiu trestnosť (§ 148 ods. 2 a 3 TZ)
- ➔ **nedovolené prerušenie tehotenstva** za okolností podmieňujúcich vyššiu trestnosť (§ 150 ods. 2 a 3 TZ)

Modelový príklad

Muži v parku fyzicky zaútočili na mladého muža, študenta vysokej školy. Začali na neho pokrikovať nadávky a keď na nich zakričal: „**Dajte mi pokoj!**“, fyzicky ho napadli, udierali ho päťami do oblasti hlavy a tela a po tom, čo poškodeného sotili na zem, ho následne obaja viackrát nohami kopali do oblasti hlavy a celého tela, aj keď sa poškodený prestal hýbať. Poškodený v nemocnici zraneniam podľahol.

Skutok môže byť kvalifikovaný ako obzvlášť závažný zločin zabitia podľa § 147 ods. 3 písm. a/ TZ spáchaný závažnejším spôsobom konania s poukazom na § 138 písm. c/ TZ, nakoľko bol spáchaný surovým alebo trýznivým spôsobom.

Trestné činy proti zdraviu

- ublíženie na zdraví s následkom ťažkej ujmy na zdraví (§ 155 TZ)

Modelový príklad

Susedské spory eskalovali do fyzického napadnutia jedného suseda druhým, a to tým spôsobom, že útočník podišiel k poškodenému a s palicou v ruke sa na neho zahnal z vrchu, kde útok mieril na jeho hlavu. Poškodený 61-ročný muž zdvihol ruku, pričom ho palica zasiahla do pravej ruky a čiastočne ľavej strany hlavy. Poškodený v dôsledku konania páchatela stratil sluch.

Skutok môže byť kvalifikovaný ako ublíženie na zdraví s následkom ťažkej ujmy na zdraví podľa § 155 ods. 2 písm. b/ TZ za okolností podmieňujúcich vyššiu trestnosť skutku, nakoľko bol spáchaný na chránenej osobe – osobe vyššieho veku podľa § 139 ods. 1 písm. e/ TZ v spojení s § 127 ods. 3 TZ.

Poznámka

Trestný zákon pod pojmom ťažká ujma na zdraví pozná vážnu poruchu zdravia alebo ochorenie, ktorým je zmrzačenie, strata alebo podstatné zníženie pracovnej spôsobilosti, ochromenie údu (napríklad ochrnutie končatiny a i.) strata alebo podstatné oslabenie funkcie zmyslového ústrojenstva (napríklad oslabenie až strata sluchu, zraku a i.), poškodenie dôležitého orgánu, zohyzdenie, vyvolanie potratu alebo usmrtenie plodu, mučivé útrapy, alebo porucha zdravia trvajúca dlhší čas.

Za **poruchu zdravia trvajúcu dlhší čas** je považovaná porucha, ktorá si objektívne vyžiadala liečenie, prípadne aj pracovnú neschopnosť, v trvaní najmenej štyridsaťdva kalendárnych dní, počas ktorých závažne ovplyvňovala obvyklý spôsob života poškodenej osoby.

Trestné činy proti životu a zdraviu

- šírenie nebezpečnej nákazlivej ľudskej choroby (úmyselné) za okolností podmieňujúcich vyššiu trestnosť (§ 163 ods. 3 TZ)
- ohrozovanie vírusom ľudskej imunodeficiencie (úmyselné) (§ 165 TZ)
- neoprávnené zaobchádzanie s liekmi, liečivami a zdravotníckymi pomôckami, ak tým spôsobí ťažkú ujmu na zdraví alebo smrť alebo ak spácha čin vo veľkom rozsahu (§ 170a ods. 3 TZ)
- neoprávnené zaobchádzanie s liekmi, liečivami a zdravotníckymi pomôckami, ak tým spôsobí ťažkú ujmu na zdraví alebo smrť viacerých osôb alebo ako člen nebezpečného zoskupenia (§ 170a ods. 4 TZ)
- nedovolená výroba omamných a psychotropných látok, jedov alebo prekurzorov, ich držanie a obchodovanie s nimi (okrem prechovávanía omamnej a psychotropnej látky z rastliny rodu konopa – § 172 ods. 3 až ods. 8¹⁾)

Modelový príklad

Klient bol v dôsledku komplikovaného priebehu zápalu pľúc hospitalizovaný a práceneschopný viac ako 42 kalendárnych dní a následky jeho ochorenia závažne ovplyvnili jeho život. Lekár mu povedal, že komplikovaný priebeh ochorenia súvisí s tým, že je nositeľom vírusu ľudskej imunodeficiencie. Klient sa občasne intímne stýka len s jednou ženou. Ona nemá stabilného partnera, skôr náhodné známosti. Keď ju konfrontoval, zareagovala, že sex s ňou mal na „vlastné riziko“. Klientovi napokon povedala, že z dôvodu vlastných skúseností s nakazením svoje konanie neľutuje, o svojom ochorení vedela a zámerné neprijala opatrenia na klientovu ochranu pred nákazou HIV.

Skutok môže byť kvalifikovaný ako ohrozovanie vírusom ľudskej imunodeficiencie podľa § 165 TZ, nakoľko žena o svojom ochorení vedela a zámerné neprijala opatrenia na klientovu ochranu pred nákazou HIV.

Modelový príklad

Znepokojený pán sa sťažuje na konanie jedného zo susedov, o ktorom vie, že iným osobám ponúka a predáva drogy, ktoré pravdepodobne aj varí v jeho byte. V dome je zvýšený pohyb neznámych osôb, ktoré navštevujú tento byt a viackrát započul rozhovory o tom, že si návštevníci boli pre „péčko“. Suseda a jeho návštevníkov sa bojí, nakoľko sa mu tento už raz vyhrážal, že nech na neho „nečumí“ a nech sa nestará do jeho vecí, lebo „uvidí“.

Skutok môže byť kvalifikovaný ako nedovolená výroba omamných a psychotropných látok, jedov alebo prekurzorov, iných ako omamných a psychotropných látok z rastliny rodu konopa, ich držanie a obchodovanie s nimi, podľa § 172 ods. 4 TZ.

¹ S účinnosťou od 1. 5. 2022

Trestné činy proti slobode

- **obchodovanie s ľuďmi** (§ 179 TZ)
- **zverenie dieťaťa do moci iného** na účel **adopcie** za okolností podmieňujúcich vyššiu trestnosť (§ 180 ods. 2 a ods. 3 TZ)
- **zverenie dieťaťa do moci iného** na účel jeho **využívania** na detskú prácu alebo iný účel (§ 181 TZ)
- **pozabavenie osobnej slobody** (§ 182 TZ)
- **obmedzovanie osobnej slobody** za okolností podmieňujúcich vyššiu trestnosť (§ 183 ods. 3 a ods. 4)
- **branie rukojemníka** (§ 185 TZ)
- **vydieračský únos** (§ 186 TZ)
- **zavlečenie do cudziny** (§ 187 TZ)
- **lúpež** za okolností podmieňujúcich vyššiu trestnosť (§ 188 ods. 2 až 4 TZ)
- **vydieranie** za okolností podmieňujúcich vyššiu trestnosť (§ 189 ods. 2 až ods. 4)
- **hrubý nátlak** (§ 190 a § 191 ods. 3 a ods. 4)
- **nátlak** za okolností podmieňujúcich vyššiu trestnosť (§ 192 ods. 3 a ods. 4)
- **porušovanie tajomstva prepravovaných správ** za okolností podmieňujúcich vyššiu trestnosť (§ 196 ods. 3 a § 197 ods. 3)

Modelový príklad

Vlastník maloobchodu sa sťažuje na konanie približne 9- až 11-ročných detí z blízkej komunity, ktoré okrádajú nielen vlastníka obchodu, ale aj iných obyvateľov mesta. Všimol si, že deti ukradnutý tovar a peniaze odovzdávajú dospelým a predpokladá, že dospelí deti navádzajú, ich činnosť organizujú a výnos si ponechávajú.

Skutok môže byť kvalifikovaný ako obchodovanie s ľuďmi za okolností podmieňujúcich vyššiu trestnosť skutku podľa § 179 ods. 3 písm. d/ TZ, nakoľko bol spáchaný na chránenej osobe – dieťaťi podľa § 139 ods. 1 písm. a/ TZ v spojení s § 127 ods. 1 TZ.

Modelový príklad

V budove základnej školy dvaja žiaci deviateho ročníka nasilu vtiahli žiaka prvého stupňa do priestoru chlapčenských šatní pri telocvični. Jeden z útočníkov držal dvere a vytiahol mobilný telefón a kamerou mobilného telefónu nahrával to, ako druhý opakovane udieral maloletého poškodeného päťou do brucha. Na opakované žiadosti poškodeného, aby ho pustili, útočníci nereagovali, ďalej si nahrávali jeho prosby a zosmiešňovali ho, a týmto spôsobom ho proti jeho vôli držali v priestoroch šatní približne po dobu 15 minút. Poškodenému sa podarilo ujsť, keď si obaja žiaci deviateho ročníka prezerali nahrávku na mobilnom telefóne.

Skutok môže byť kvalifikovaný ako obmedzovanie osobnej slobody spolupáchateľstvom za okolností podmieňujúcich vyššiu trestnosť skutku podľa § 183 ods. 2 písm. d/ TZ, nakoľko bol spáchaný na chránenej osobe – dieťaťi podľa § 139 ods. 1 písm. a/ TZ v spojení s § 127 ods. 1 TZ.

Drogovo závislý syn prišiel na návštevu k matke a žiadal od nej peniaze. Keď mu povedala, že peniaze nemá a zobrala z vešiaka svoju kabelku, syn vytiahol z vrečka nôž, mieril ním smerom k poškodenej a povedal jej: „Ukáž mi peňaženku, ja viem, že v nej máš dôchodok, tak mi neklam!“. Následne jej kabelku vytrhol, vytiahol z nej peňaženku, z ktorej jej odcudzili 367 eur.

Skutok môže byť kvalifikovaný ako lúpež za okolností podmieňujúcich vyššiu trestnosť skutku podľa § 188 ods. 2 písm. c/ a písm. d/ TZ, nakoľko bol spáchaný závažnejším spôsobom konania – so zbraňou podľa § 138 písm. a/ TZ a na chránenej osobe – blízkej osobe (matke) podľa § 139 ods. 1 písm. c/ v spojení s § 127 ods. 4 TZ.

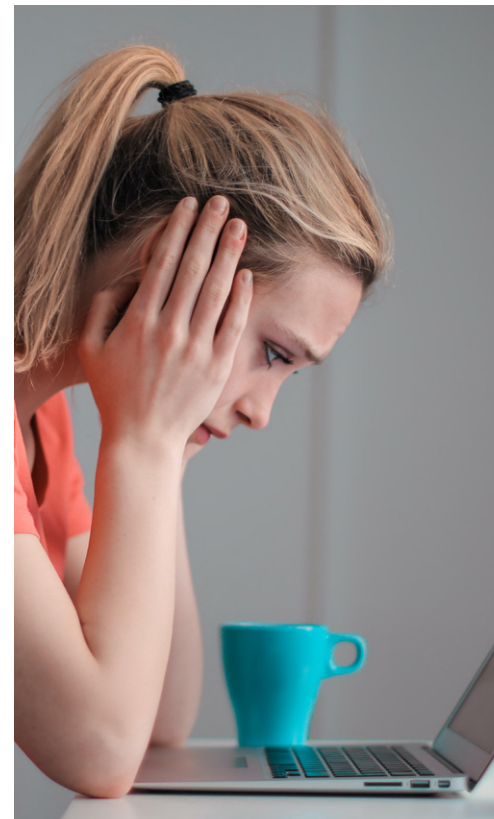

Klientka sa prišla poradiť, ako má riešiť situáciu, keď jej bývalý manžel opakovane vulgárne nadáva a vyhráža sa tým, že podreže ošetrojúcu lekárku ich detí, ako aj pani zo „sociálky“ a aj ich spoločné deti, a to preto, aby zabránil tomu, aby navštevovala lekárov s ich maloletou dcérou, ktorá potrebuje nevyhnutné odborné lekárske vyšetrenia vzhľadom na jej zdravotný stav. Klientka zo strachu, že by mohol svoje vyhrážky uskutočniť, jeho správanie trpí a z toho dôvodu s dcérou na vyšetrenia nechodí už viac ako trištvrte roka.

Skutok môže byť kvalifikovaný ako vydieranie za okolností podmieňujúcich vyššiu trestnosť skutku podľa § 189 ods. 2 písm. b/ TZ, nakoľko bol spáchaný na chránenej osobe – blízkej osobe (bývalej manželke) podľa § 139 ods. 1 písm. c/ TZ v spojení s § 127 ods. 5 TZ.

Trestné činy proti ľudskej dôstojnosti

- ➔ **znásilnenie**
§ 199
- ➔ **sexuálne násilie**
§ 200
- ➔ **sexuálne zneužívanie**
§ 201 a § 202 ods. 3

Matka sa obáva o svoju 14-ročnú dcéru, ktorá je súčasťou partie starších adolescentov. Dcéra zmenila správanie, je uzavretá, ale často vybuchne, ak sa jej matka pýta, s kým a kde bola. Matka má podozrenie, že jej dcéra užíva drogy, ktoré jej výmenou za pohlavný styk poskytuje 18-ročný člen partie.

Skutok môže byť kvalifikovaný ako sexuálne zneužívanie podľa § 201 ods. 1 TZ.

Trestné činy proti majetku

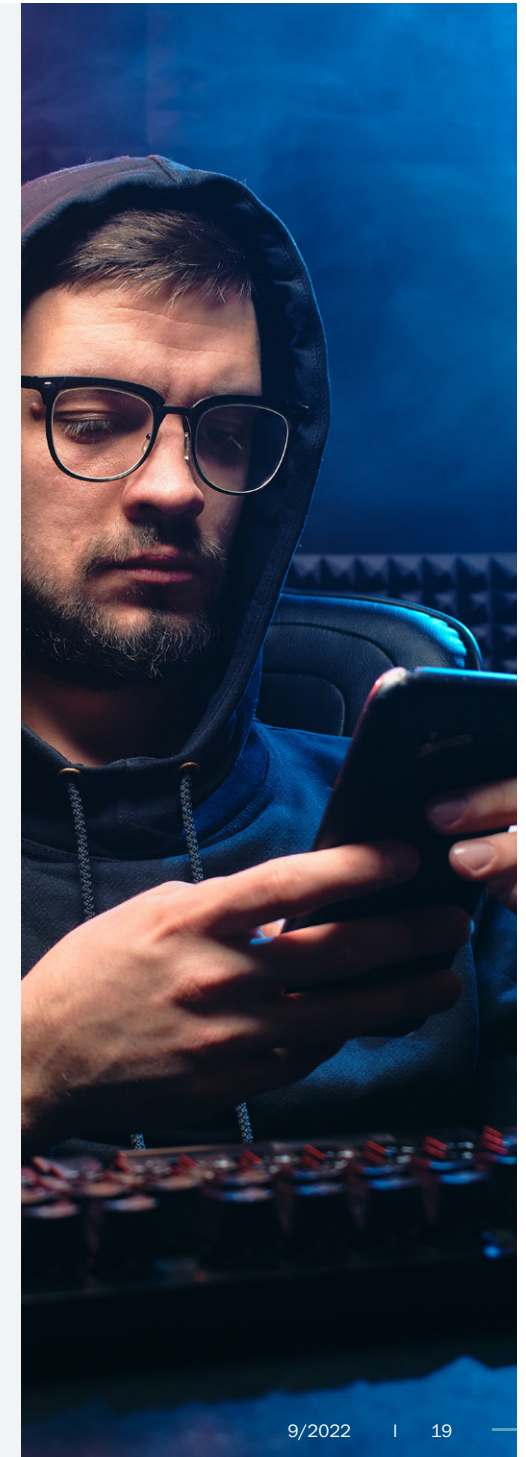
- **krádež** za okolností podmieňujúcich vyššiu trestnosť (§ 212 ods. 3 a 4 TZ)
- **sprenevera** za okolností podmieňujúcich vyššiu trestnosť (§ 213 ods. 3 a 4 TZ)
- **nevyplatenie mzdy a odstupného** za okolností podmieňujúcich vyššiu trestnosť (§ 214 ods. 4 TZ)
- **neoprávnené používanie cudzieho motorového vozidla** za okolností podmieňujúcich vyššiu trestnosť (§ 216 ods. 4 TZ)
- **neoprávnené vyrobenie a používanie platobného prostriedku** za okolností podmieňujúcich vyššiu trestnosť (§ 219 ods. 6 a 7 TZ)
- **falšovanie a pozmeňovanie identifikačných údajov motorového vozidla** za okolností podmieňujúcich vyššiu trestnosť (§ 220 ods. 4 TZ)
- **podvod** za okolností podmieňujúcich vyššiu trestnosť (§ 221 ods. 3 a 4 TZ)
- **úverový podvod** za okolností podmieňujúcich vyššiu trestnosť (§ 222 ods. 3 až 5 TZ)
- **poisťovací podvod** za okolností podmieňujúcich vyššiu trestnosť (§ 223 ods. 3 až 5 TZ)
- **kapitálový podvod** za okolností podmieňujúcich vyššiu trestnosť (§ 224 ods. 2 až 4 TZ)
- **úžera** za okolností podmieňujúcich vyššiu trestnosť (§ 235 ods. 4 a 5 TZ)
- **porušovanie povinnosti pri správe cudzieho majetku** za okolností podmieňujúcich vyššiu trestnosť (§ 237 ods. 3 a 4 TZ)
- **poškodzovanie cudzej veci** za okolností podmieňujúcich vyššiu trestnosť (§ 245 ods. 4 a § 246 ods. 4 TZ)
- **neoprávnený zásah do počítačového systému** za okolností podmieňujúcich vyššiu trestnosť (§ 247a ods. 3 TZ)
- **neoprávnený zásah do počítačového údajov** za okolností podmieňujúcich vyššiu trestnosť (§ 247b ods. 3 TZ)
- **neoprávnené zachytávanie počítačových údajov** za okolností podmieňujúcich vyššiu trestnosť (§ 247c ods. 4 TZ)

Modelový príklad

Páchatel' v nočných hodinách telefonicky oslovil 70-ročnú pani Ruženu s použitím známej legendy, že jej vnuk spôsobil dopravnú nehodu a pokiaľ na mieste a okamžite poskytne finančné plnenie účastníkom nehody, títo na neho nepodajú trestné oznámenie. Páchatel' takto od nej vymámil jej dlhoročné úspory.

Skutok môže byť kvalifikovaný ako podvod za okolností podmieňujúcich vyššiu trestnosť skutku podľa § 221 ods. 3 TZ, nakoľko poškodená je chránenou osobou – osobou vo vyššom veku podľa § 139 ods. 1 písm. e/ TZ v spojení s § 127 ods. 3 TZ.

Trestné činy proti poriadku vo verejných veciach – korupcia

všetky trestné činy korupcie:

- **prijímanie úplatku** (§ 328-330 TZ),
- **podplácanie** (§ 332 – 334 TZ),
- **nepriama korupcia** (§ 336 TZ),
- **volebná korupcia** (§ 336a TZ),
- **športová korupcia** (§ 336b TZ),
- **prijatie alebo poskytnutie nenáležitej výhody** (§ 336c – 336d TZ)

Modelový príklad

V súvislosti s futbalovým zápasom tímu X proti tímu Y s výsledkom 7:5 manažér tímu X prostredníctvom elektronickej komunikačnej služby ponúkol rozhodcovi finančnú hotovosť ako úplatok zato, aby ovplyvnil priebeh súťaže v danej sezóne a aj výsledok predmetného futbalového zápasu v prospech tímu, ktorý manažuje. Manažér tímu tak konal podľa pokynov majiteľa tímu X, ktorý ho so žiadosťou o ovplyvnenie tohto zápasu kontaktoval niekoľko dní pred jeho odohratím prostredníctvom elektronickej komunikačnej služby a takisto za týmto účelom vložil na bankový účet manažéra tímu vedenom v banke finančné prostriedky v dohodnutej výške, ktoré sa mali použiť na ovplyvnenie tohto zápasu.

Skutok môže byť kvalifikovaný ako športová korupcia podľa § 336b ods. 1 TZ.

Pozor! Na naplnenie skutkovej podstaty trestných činov korupcie stačí, keď osoba úplatok „len“ sľúbi, prípadne si druhá strana úplatok dá sľúbiť. Zároveň, z hľadiska naplnenia znakov základnej skutkovej podstaty trestných činov korupcie nie je rozhodujúca výška úplatku.

Trestné činy proti iným právam a slobodám

- **kupliarstvo** za okolností podmieňujúcich vyššiu trestnosť (§ 367 ods. 4 a 5 TZ)
- **výroba detskej pornografie** § 368
- **rozširovanie detskej pornografie** za okolností podmieňujúcich vyššiu trestnosť (§ 368 ods. 3 a ods. 4 TZ)

Štrnásťročnú dievčinu oslovil prostredníctvom sociálnej siete neznámy muž s tým, že sa mu páči a rád by sa s ňou spriatelil. Po istom čase spoločného písania nadobudla dievčina pocit, že „on“ je jediný, kto jej skutočne rozumie, majú množstvo spoločných tém a môže mu dôverovať. Komunikácia sa postupne prehľbovala. „On“ z času na čas inicioval témy so sexuálnym podtónom, z čoho bola dievčina spočiatku v rozpakoch, ale napokon sa cítila príjemne, pretože ju už mnohokrát uistoval, že mu môže dôverovať. Raz jej navrhol, že jej pošle svoju obnaženú fotografiu a chce, aby to urobila aj ona, nakoľko by vzájomný vzťah rád posunul ďalej. Dievčinu táto požiadavka spočiatku zneistila, ale obávala sa, že pokiaľ to neurobí, nebude pre neho zaujímavá a stratí ho. Nafotila preto pre neho niekoľko obnažených fotografií a tiež video, na ktorom je nahá a zaujíma pózy podľa pokynov, ktoré od neho dostala v písomnej komunikácii.

Skutok môže byť kvalifikovaný ako výroba detskej pornografie podľa § 368 ods. 1 TZ.

Aké sú dostupné možnosti pomoci pre obeť trestných činov?

Za účelom získania pomoci a podpory sa osoba, na ktorej bol spáchaný trestný čin, môže obrátiť na subjekty poskytujúce pomoc obetiam trestných činov. Zoznam týchto subjektov je dostupný na webovej stránke Ministerstva spravodlivosti SR, v sekcii **Pomoc obetiam trestných činov**. Subjekty poskytujú odbornú pomoc obetiam v zmysle **zákona o obetiach** alebo podľa **osobitných predpisov**.

V prípade, ak bolo na osobe páchané domáce násilie, môže o pomoc požiadať tzv. „**intervenčné centrá**“, ktorých zoznam je dostupný na **vyššie uvedenej webovej stránke Ministerstva spravodlivosti SR**, prípadne kontaktovať **Národnú linku pre ženy zažívajúce násilie na telefónnom čísle 0800 212 212**.

Za účelom pomoci a podpory sa osoby, ktoré sa domnievajú, že bol na nich spáchaný trestný čin, prípadne ich blízke osoby, môžu obrátiť tiež na **informačné kancelárie pre obeť trestných činov (ďalej len „informačné kancelárie“)**, ktoré boli zriadené v gescii Ministerstva vnútra SR, prostredníctvom odboru prevencie kriminality kancelárie ministra vnútra SR². Informačné kancelárie sídlia na okresných úradoch/klientských centrách v každom krajskom meste a vo vybraných okresných mestách ako detašované pracoviská. Informačné kancelárie poskytujú obetiam a potenciálnym obetiam trestných činov **bezplatne a diskrétno**:

- základné informácie o právach obetí trestných činov a o postupoch v trestnom konaní;
- pomoc pri orientácii v možnostiach riešenia situácie súvisiacej s trestným činom a jeho následkami;
- sprostredkovanie odporúčaní v oblasti právneho usmernenia a podpory;
- nasmerovanie, prípadne poskytnutie pomoci s nadviazaním kontaktu so subjektmi a organizáciami, ktoré poskytujú odbornú pomoc obetiam.

² Informačné kancelárie boli zriadené v rámci Národného projektu „Zlepšenie prístupu obetí trestných činov k službám a vytvorenie kontaktných bodov pre obeť“ operačného programu Efektívna verejná správa a s finančnou podporou z Európskeho sociálneho fondu.

Kontakty

Pracovníkov informačných kancelárií zastihnete v čase úradných hodín v pondelok až štvrtok od **8:00 do 15:00 hod.** a v piatok v čase od **8:00 do 14:00 hod.**, prípadne ich môžete kontaktovať aj prostredníctvom všeobecnej e-mailovej adresy **pomocobetiam@minv.sk**.

Detašované pracoviská informačných kancelárií sa nachádzajú na okresných úradoch / klientských centrách vo vybraných okresných mestách – **Malacky, Dunajská Streda, Levice, Prievidza, Lučenec, Ružomberok, Poprad, Michalovce**.

V detašovanom pracovisku je klientom osobne k dispozícii jeden pracovník informačnej kancelárie, a to raz týždenne, vždy v utorok v čase od **8:30 do 15:00 hod.** Konzultáciu v detašovanom pracovisku je potrebné si vopred dohodnúť telefonicky, kontaktovaním príslušnej informačnej kancelárie v danom kraji, prípadne zaslaním požiadavky na vyššie uvedenú e-mailovú adresu.

Všetky informácie a kontakty sú dostupné na webe **<https://prevenciakriminality.sk/>**

Aktuálne informácie pravidelne zverejňujeme aj na Facebooku **Prevencia kriminality**.

Informačná kancelária pre obeť trestných činov

- **Banská Bystrica**
Štefánikovo nábrežie 7,
974 01 B. Bystrica
Tel. č.: **0961/605 790**
- **Bratislava**
Tomášikova 46, 831 03 Bratislava
Tel. č.: **0961/046 014**
- **Trnava**
Kollárova 8, 917 01 Trnava
Tel. č.: **033/556 47 09**
- **Nitra**
Štefánikova trieda 69, 949 01 Nitra
Tel. č.: **037/654 93 24**
- **Trenčín**
Hviezdoslavova 3, 911 01 Trenčín
Tel. č.: **032/741 12 50**
- **Žilina**
Janka Kráľa 4, 010 01 Žilina
Tel. č.: **041/511 74 25**
- **Prešov**
Levočská 3, 080 01 Prešov
Tel. č.: **051/708 24 58**
- **Košice**
Komenského 52, 040 01 Košice
Tel. č.: **055/600 14 45**

Znenie ustanovení § 340 a § 341 Trestného zákona

§ 340

Neoznámenie trestného činu

- Kto sa hodnoverným spôsobom dozvie, že iný spáchal zločin, na ktorý tento zákon ustanovuje trest odňatia slobody s hornou hranicou najmenej desať rokov, alebo niektorý z trestných činov korupcie uvedených v treťom diele ôsmej hlavy osobitnej časti, a taký zločin alebo trestný čin neoznámí bez odkladu orgánu činnému v trestnom konaní alebo Policajnému zboru, alebo namiesto toho, ak ide o vojaka, svojmu nadriadenému alebo služobnému orgánu, a ak ide o osobu vo výkone trestu odňatia slobody alebo vo výkone väzby príslušníkovi Zboru väzenskej a justičnej stráže, potrestá sa odňatím slobody až na tri roky.
- Kto spácha čin uvedený v odseku 1, nie je trestný, ak nemohol oznámenie urobiť bez toho, že by seba alebo blízku osobu uviedol do nebezpečenstva smrti, ublíženia na zdraví, inej závažnej ujmy alebo trestného stíhania.
- Kto spácha čin uvedený v odseku 1, nie je trestný, ak by oznámením trestného činu porušil
 - a) spovedné tajomstvo alebo tajomstvo informácie, ktorá mu bola zverená ústne alebo písomne pod podmienkou mlčanlivosti ako osobe poverenej pastoračnou činnosťou, alebo
 - b) zákonom uznanú povinnosť mlčanlivosti.

§ 341

Neprekazenie trestného činu

- Kto sa hodnoverným spôsobom dozvie, že iný pripravuje alebo pácha zločin, na ktorý tento zákon ustanovuje trest odňatia slobody s hornou hranicou trestnej sadzby najmenej desať rokov, alebo niektorý z trestných činov korupcie uvedených v treťom diele ôsmej hlavy osobitnej časti a spáchanie alebo dokončenie takého zločinu alebo trestného činu neprekazí osobne alebo prostredníctvom inej spôsobilej osoby, alebo príslušného orgánu, potrestá sa odňatím slobody až na tri roky.
- Prekaziť zločin možno aj jeho včasným oznámením orgánu činnému v trestnom konaní alebo Policajnému zboru; vojak môže namiesto toho urobiť oznámenie nadriadenému alebo služobnému orgánu a osoba vo výkone trestu odňatia slobody alebo vo výkone väzby príslušníkovi Zboru väzenskej a justičnej stráže.
- Povinnosť podľa odseku 1 sa nevzťahuje na osobu, ak by jej splnením porušila spovedné tajomstvo.
- Kto spácha čin uvedený v odseku 1, nie je trestný, ak nemohol zločin prekaziť bez značných ťažkostí alebo bez toho, že by seba alebo blízku osobu uviedol do nebezpečenstva smrti, ťažkej ujmy na zdraví, inej závažnej ujmy alebo trestného stíhania. Uvedenie blízkej osoby do nebezpečenstva trestného stíhania však nezbavuje páchatela trestnosti, ak sa týka neprekazenia zločinu, za ktorý tento zákon umožňuje uložiť trest odňatia slobody na doživotie.

Osobitná skutková podstata trestného činu legalizácie výnosu z trestnej činnosti

§ 234

- ➔ Kto neoznámí alebo neohlási, napriek tomu, že taká povinnosť mu vyplýva z jeho zamestnania, povolania, postavenia alebo funkcie,
 - a) skutočnosti nasvedčujúce tomu, že iný spáchal trestný čin legalizácie výnosu z trestnej činnosti podľa § 233 alebo § 233a alebo trestný čin financovania terorizmu podľa § 419c, alebo
 - b) neobvyklú obchodnú operáciu, potrestá sa odňatím slobody na dva roky až osem rokov.
- ➔ Čin uvedený v odseku 1 nie je trestný, ak páchatel nemohol oznámenie alebo ohlásenie urobiť bez toho, že by seba alebo blízku osobu neuviedol do nebezpečenstva trestného stíhania.

Zhrnutie

V tejto brožúrke sme si vysvetlili, že **štátne orgány, vyššie územné celky, obce a iné právnické osoby majú všeobecnú povinnosť (zo zákona) bez meškania oznamovať orgánom činným v trestnom konaní skutočnosti nasvedčujúce tomu, že bol spáchaný trestný čin.** Porušenie tejto povinnosti môže byť napríklad v prípade štátneho zamestnanca považované za neplnenie si povinností. V prípade nesplnenia tejto povinnosti môžu **v niektorých prípadoch hroziť aj trestnoprávne sankcie podľa Trestného zákona za neoznámenie trestného činu alebo neprekazenie trestného činu.**

Pre fyzické osoby síce nie je priamo zákonom vyjadrená všeobecná povinnosť oznamovať orgánom činným v trestnom konaní skutočnosti nasvedčujúce tomu, že bol spáchaný trestný čin. Platí však **povinnosť oznámiť niektoré trestné činy, ktorých neoznámenie alebo neprekazenie môže byť trestnoprávne sankcionované** podľa Trestného zákona (*neoznámenie trestného činu, neprekazenie trestného činu*).

Tiež sme si vysvetlili, kedy je neoznámenie alebo neprekazenie trestného činu beztrestné.

Zároveň sme priblížili možnosti a kontakty pomoci dostupné pre obeť trestných činov.